

TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2026/2027

PESEM, DOBER DAN

2. IN 3. RAZRED

SREČKO KOSOVEL: OTROŠKA POEZIJA

(Moj sončni dan, Medvedki sladkosnedki, Otrok s sončnico ...)

PREDLAGANI PRISTOPI ZA IZVEDBO PRIPRAVE NA TEKMOVANJE OB BESEDILU

V nadaljevanju so predstavljene bralne spodbude za didaktično obravnavo izbranih leposlovnih del na Cankarjevem tekmovanju v šolskem letu 2026/2027, vendar ne kot obvezna vprašanja ali navodila, temveč kot ideje in predlogi za pogovore pred, ob, med in po branju. Ponujena izhodišča izhajajo iz komunikacijsko-recepcijske didaktike mladinske književnosti in njene mrežne strukturiranosti didaktičnih enot – uvod z motivacijo, branje, literarnoestetsko doživetje, poglobljanje doživetja. To je pomembno tako pri letnem načrtovanju didaktičnih enot kot pri sprotnem načrtovanju poglobljenega razvijanja različnih segmentov recepcijskih zmožnosti s sodelujočimi učenci in učenkami (Kordigel Aberšek, 2008). Predlagana didaktična komunikacija izhaja iz izkušenj učiteljev/učiteljic – mentorjev/mentorice. Seveda pa to ne zmanjšuje pomena avtonomnega odločanja vsakega mentorja/mentorice, kako izpeljati didaktično podporo mladim bralcem/bralkam. To je pomembno tudi zato, ker se dragocenega spontanega odziva mladih na izbrana besedila le ne da povsem natančno vnaprej načrtovati. Prav tega pa vam pri vašem letošnjem mentorstvu želimo čim več.

POKUKAJMO NAJPREJ ŠE V POSODOBLJENI UČNI NAČRT ZA 1. VIO (2025)**KNJIŽEVNI POUK**

Književni pouk v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju temelji na komunikacijskem modelu književne vzgoje in zajema naslednje cilje: spodbujanje interesa za leposlovno branje, razvijanje zmožnosti ustvarjalnega dialoga s književnimi besedili, odkrivanje estetske vrednosti književnosti, spodbujanje veselja do inovativne in ustvarjalne rabe jezika ter poglobljanje v poetiko avtorskih književnih del in opusov.

KNJIŽEVNA BESEDILA IN ODZIV

Učenci/učenke s književnimi besedili v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju razvijajo recepcijsko zmožnost z branjem, poslušanjem, gledanjem, uprizarjanjem, govorjenjem in/ali pisanjem ter z razpravljanjem o njih. Sprejemanje književnih besedil omogoča razvijanje prvotnega subjektivnega literarnoestetskega doživetja. V tem obdobju spoznavajo različne literarne vrste in zvrsti.

Ob tem se učenci in učenke oblikujejo skozi raznolike strategije branja in razumevanja besedil. Poleg tega je ključnega pomena tudi spodbujanje bralne kulture v literarnoestetskem spodbudnem okolju, ki omogoča razvijanje sposobnosti ustvarjalne komunikacije s književnim delom in o njem.

V času pouka učenci in učenke berejo in poslušajo besedila, obiskujejo knjižnico, filmske, lutkovne in gledališke predstave ipd.

Književna besedila

Učenec/učenka:

- **zbrano posluša brano/posneto književno besedilo in se odzove nanj;**
- **poimenuje različne vrste obravnavanih besedil;**
- prebere krajše književno besedilo in odgovarja na zastavljena vprašanja;
- **predstavi slikanico, ki je bila obravnavana pri pouku.**

◦ književno besedilo ◦ slikanica ◦ ilustracija ◦ naslov ◦ avtor ◦ ilustrator

Prvine književnih besedil

Učenec/učenka:

- **prepozna književne osebe, jih opiše s podatki iz besedila in jih primerja med seboj;**
- **določi glavno književno osebo** in opredeli, kakšna je njena vloga v besedilu;
- predstavi književno osebo z njenimi značajskimi in drugimi lastnostmi;
- tvori krajše zaokroženo besedilo o književni osebi;
- **opredeli književni čas (nekoč – danes);**
- **s podatki iz besedila/ilustracij ubesedi predstavo književnega prostora;**
- tvori krajše zaokroženo besedilo o književnem prostoru in času;
- **ubesedi književno dogajanje v ustreznem zaporedju dogodkov (ob ilustraciji, ključnih besedah);**
- prepozna temo književnega besedila (3. razred);
- tvori krajše zaokroženo besedilo o dogajanju in temi.

◦ glavna književna oseba ◦ književni prostor ◦ književni čas ◦ književno dogajanje

Bralna kultura

- knjižnica
- knjižničar

ZVRSTI KNJIŽEVNOSTI IN PREDELAVE KNJIŽEVNIH BESEDIL

Razumevanje književnih besedil v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju temelji na doživljanju literarnoestetskih vrednot in bogatenju bralne kulture. Kot najprimernejša metoda dela se priporoča šolska interpretacija umetnostnega besedila, ki omogoča poglobljeno analizo različnih literarnih zvrsti (pesništvo, pripovedništvo, dramatika). Pripomore namreč k razvoju bralnih strategij in kritičnega mišljenja, saj učence in učenke vodi skozi sistematično razumevanje in interpretacijo, usmerja pozornost na posamezne prezrte značilnosti (ali sestavine) besedil in njihovo doživljanje besedil. Koncept razumevanja bralnega gradiva zajema orientacijo v bralnem gradivu, poznavanje in obvladovanje smeri branja, poznavanje tiskanih in digitalnih gradiv, povezovanje besednega in slikovnega dela v besedilu z različnimi kodami sporočanja, ki omogočajo celostno branje multimodalnih besedil. Tako učenci in učenke skozi šolsko interpretacijo spoznavajo bogastvo književnosti in razvijajo pozitiven odnos do branja. Učitelj/učiteljica načrtuje izbiro raznovrstnih umetnostnih besedil, ki bodo učencem/učenkam omogočila doživljanje različnih literarnih zvrsti/vrst in tematik.

Pesništvo

Učenec/učenka:

- **predstavi zgradbo pesmi (število in dolžino kitic);**
- **poišče rime v pesmi in tvori rime;**
- **predstavi razpoloženje v pesmi;**
- s svojimi besedami izrazi razumevanje pesmi (tema, osrednja tematska beseda, naslov);
- **predstavi tematiko pesmi.**

- pesem
- pesnik
- pesniška zbirka
- kitica
- rima

Pripovedništvo

Učenec/učenka:

- **prepozna prvine pravljice;**
- loči pravljico od realistične zgodbe.

- pravljica
- realistična zgodba
- pisatelj

Dramatika

Učenec/učenka:

- **prepozna dramsko besedilo;**
- razlikuje dramski govor osebe od navedbe osebe in stranskega besedila/didaskalij.

- dramsko besedilo

Predelava književnih besedil

Učenec/učenka:

- s svojimi besedami razloži, zakaj se je v predelanem književnem besedilu nekaj zgodilo;
- izrazi razumevanje predelave književnega besedila (lutkovna ali gledališka predstava, igrani ali animirani film, radijska igra) in ga vrednoti.

- lutkovna predstava
- gledališka predstava
- igralec
- oder
- radijska igra
- animirani film
- igrani film

(PO)USTVARJANJE OB KNJIŽEVNIH BESEDILIH

(Po)ustvarjanje ob književnih besedilih in medijskih predelavah je ključno za celostni razvoj učencev in učenk v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Učenci in učenke razvijajo govorno in pisno izražanje ter interpretativno branje. Učitelj/učiteljica je govorni in bralni zgled. Načrtuje dejavnosti, pri katerih učenci in učenke po poslušanih/prebranih književnih besedilih in gledanih priredbah književnih besedil ustvarjajo svoja književna besedila, ilustracije in dramatizacije. S tem razvijajo domišljijo, jezikovne spretnosti in ustvarjalnost ter poglobljajo razumevanje književnih besedil in medijskih predelav. Učitelj/učiteljica vodi učence in učenke pri primerjavi izvirnih del in medijskih predelav ter spodbuja njihovo kritično mišljenje in vrednotenje. Pri tem razvijajo pozitiven odnos do književnosti in medijev, hkrati pa še lastno ustvarjalnost in sporazumevalno zmožnost.

Razvijanje zmožnosti govorjenja, tj. pogovarjanja in govornega nastopanja, učencev/učenk je proces, ki vsebuje več korakov. Po zgledu (npr. učiteljevem/učiteljičinem nastopu, slišanjem posnetku besedila) razmišljajo o slišnem (razločno in naravno govorjenje, ritem, hitrost, glasnost) in videnem (očesni stik, mimika obraza, kretnje rok, gibanje po prostoru) ter urijo govorjenje na podlagi iste oz. podobne teme. Učenci/učenke berejo polglasno, glasno in tiho. Z učenjem interpretativnega branja razvijajo odnos do književnih besedil, motiviranost za branje in sproščeno naravno glasno branje. Učitelj/učiteljica jih spodbuja k večkratnemu branju istega besedila na različne načine.

Govorno in pisno poustvarjanje

Učenec/učenka:

- **tvori ustna in pisna besedila:**
 - **ob slikanici (z besedilom ali brez) s svojimi besedami pripoveduje zgodbo (1. razred);**
 - po poslušanem/gledanem/prebranem književnem besedilu ga obnovi/tvori izpuščeni del/njegovo nadaljevanje (2., 3. razred);
 - **po poslušanju/branju pravljice tvori njeno nadaljevanje (1., 2. razred)** oz. tvori pravljico z njenimi značilnostmi (3. razred);
 - realistično zgodbo, v kateri je dogajanje podobno tistemu iz njegovega sveta (3. razred);
 - **recitira/deklamira pesem (1. in 2. razred)** in s posebno govorico izraža razpoloženje (3. razred);
 - govorno nastopa z vnaprej izbranim književnim besedilom tako, da razločno in naravno govori ter upošteva zborna izreko;
 - predstavi svoje (po)ustvarjalno besedilo pesemskega, pripovednega ali dramskega besedila v različnih medijih (3. razred).

◦ ilustracija ◦ strip ◦ slikopis ◦ lutka ◦ naslov

Interpretativno branje

◦ doživeto branje

KNJIŽEVNOST V PROSTORU IN ČASU

Tema zajema usvajanje književnega znanja v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole, ki je ključno za razvoj bralne kulture in ljubezni do knjig. Procesno usvajanje književnega znanja vključuje postopno spoznavanje literarnih zvrsti, razumevanje osnovnih literarnih pojmov, razvijanje sposobnosti interpretacije besedil in poustvarjanje književnih besedil. Učitelj/učiteljica naj spodbuja učence/učenke k aktivni rabi književnih znanj skozi različne dejavnosti, kot so poslušanje in odzivanje, branje, pripovedovanje, dramatizacija in poustvarjanje, npr. ustvarjalno pisanje. S tem in na tak način učenci/učenke pridobivajo literarnovedno znanje, ki ga lahko uporabljajo v različnih kontekstih, kar krepi njihovo razumevanje in izražanje.

Učenci/učenke naj poslušajo in berejo tudi celotna avtorska dela, primerna njihovim zmožnostim in interesom.

Učenci/učenke razvijajo zmožnosti razumevanja in doživljanja književnih besedil in pridobivajo literarnovedna znanja.

V šoli preberejo:

- celovite kakovostne slikanice, ki so lahko kratke realistične zgodbe, kratke fantastične zgodbe, basni, miti, pripovedke idr. (od katerih naj bodo tudi take s problemsko tematiko);
- vsaj eno zbirko slovenskih ljudskih pesmi;
- vsaj eno celovito zbirko pravljic (npr.: pravljice bratov Grimm);
- besedila avtorjev otroške književnosti: Nika Grafenauerja, Otona Župančiča, Toneta Pavčka, Srečka Kosovela, Kajetana Koviča (poezijo in/ali prozo), Ele Peroci, Svetlane Makarovič, Lile Prap ter vsaj še eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po izbiri učitelja/učiteljice ter učencev in učenk (npr.: Ferija Lainščka, Anjo Štefan, Primoža Suhodolčana, Petra Svetino);
- vsaj eno kakovostno dramsko besedilo (ki si ga lahko ogledajo tudi kot predstavo).

Ustvarjalci in njihova književna dela ter slovstvena folklor

Učenec/učenka:

- **pozna**, razume in ovrednoti **književna besedila obvezno obravnavanih književnikov in književnic, izbrane slovenske ljudske pravljice ter pravljice bratov Grimm;**
- **pozna**, razume in ovrednoti **vsaj eno besedilo sodobnega avtorja/sodobne avtorice po izbiri učitelja ter učencev;**
- **pozna**, razume in ovrednoti **najmanj eno celovito kakovostno slikanico na posamezni razred ter najmanj eno kakovostno dramsko besedilo (lahko tudi predstavo);**
- **pozna slovenske ljudske pesmi** in njihove značilnosti;
- **uporabi ljudsko pesem v različnih kontekstih (npr. petje, recitiranje);**
- **pozna slovenske ljudske pravljice in pripovedke** ter njihove značilnosti;
- uporabi slovensko ljudsko pravljico in pripovedko v različnih kontekstih (npr. pripovedovanje, dramatizacija);
- **uporabi izštevanko v igri.**

◦ ljudska pravljica ◦ ljudska pesem ◦ izštevanka ◦ pripovedka

Literarnovedni izrazi

Učenec/učenka:

- **prepozna, razume in uporabi literarnoteoretične pojme:**
 - naslov, pisatelj, pravljica, pripovedka, realistična zgodba, ilustrator, ilustracija;
 - pesnik, pesem, kitica (2. razred), rima (2. razred), izštevanka;
 - predstava (gledališka in lutkovna), igralec, oder, igrani film, animirani film;
 - **pozna, razume in uporablja s tem učnim načrtom določene termine.**

◦ naslov ◦ pisatelj ◦ pravljica ◦ pripovedka ◦ realistična zgodba ◦ ilustrator
 ◦ ilustracija ◦ pesnik ◦ pesem ◦ kitica ◦ rima ◦ izštevanka ◦ predstava ◦ igralec
 ◦ oder ◦ igrani film ◦ animirani film

PRIPRAVA BRALNIH MENTORJEV/MENTORIC NA TEKMOVANJE

Leto 2026 je Kosovelovo leto in nanj se bodo spomnili tudi mlajši učenci in učenke na tekmovanju s področja slovenščine za Cankarjevo priznanje v 2. in 3. razredu in njihovi bralni mentorji/mentorice.

Srečko Kosovel je pesnik »*velikega in malega sveta, pesnik Krasa, otrok in prihodnosti*« (V poezijo ujet s Kosovelom mali VELIKI svet, 2026). Je izjemen slovenski pesnik, ki je pomembno zaznamoval slovensko literarno obdobje 20. stoletja. Živel je med letoma 1904 in 1926, njegovo ustvarjanje pa je močno zaznamoval takratni čas, okolje in mladost duha. Sprva je pesnil pod vplivom moderne, kasneje se je usmeril v ekspresionizem. Na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije so ob najavi letošnjega pomembnega nacionalnega kulturnega projekta, posvečenega prav njemu, zapisali, da gre za pomembnega literata, misleca, humanista in enega najprepričljivejših imen literarnega konstruktivizma.

Ko se bomo bralni mentorji in bralne mentorice posvetili pripravam na tekmovanje, je prvi korak ponovno vzpostaviti naš (odrasel) odnos do izjemnega pesnika in njegovega dela. Na policah knjižnic bomo našli nekaj njegovih pesniških zbirk za otroke. Npr.:

- *Naša bela mačica* (1969),
- *Sonce ima krono* (1974),
- *Otrok s sončnico* (1982),
- *Zlati zvončki* (2000),
- *Medvedki sladkosnedki* (2026).

Za namen pisanja teh priporočil za mentorje/mentorice smo izhajali iz njih.

Pesmi preberite večkrat. Posebej se posvetite tistim, ki vas najbolj nagovorijo. Pesnik sveta ne kaže zgolj takšnega, kot se ga vidi, temveč takšnega, kot se ga občuti. Tako se da s preprostimi besedami tudi razumeti ekspresionizem, prav pa je lahko to izhodišče za nadaljnje korake didaktične priprave bralnih mentorjev. »Kosovel ni pisal za otroke zato, da bi jih poučeval. Njegove pesmi ne moralizirajo in ne pridigajo. Nastajale so iz iskrenega zanimanja za otroški pogled na svet, za domišljijo, igro, naravo, živali in vsakdanje drobne dogodke, ki jih odrasli pogosto spregledamo,« je o otroški poeziji Srečka Kosovela povedala prof. Baloh (Gombač Petrič, M., 2026). Mentorji/mentorice branja imamo torej zelo

pomembno in odgovorno nalogo – razvijati bralni interes in tudi interes za branje, razumevanje in ustvarjanje poezije.

Nina Krmac pri raziskovanju stališč učiteljev/učiteljic do Kosovelove poezije izpostavlja prav to – pomen razvijanja interesa za pesemsko sliko, ritem, interes za svobodne verze, fabulativnost, ekspresivnost in pesniško igro. Poglejmo, kako se lahko pesniško zbirko *Medvedki sladkosnedki* beremo tudi »skozi takšna očala«.

Pri razvijanju interesa za pesemsko sliko se omenja povezava med poezijo in otrokovim življenjem, domišljijско-čutnimi predstavami narave ter živali v njej, kot je to npr. v pesmih *Burja*, *Otrok s sončnico*, *Večer*, *Močerad*.

Burja trese našo hruško,
vije njene veje –
ah, lepo je biti burja –
veje se in smeje.

(*Burja*, odlomek, v: *Medvedki sladkosnedki*, 2026)

Ugotavljamo, da ritem ni izrazit in strog, temveč sproščen – npr. v pesmih *Sonček boža tačice* ali *Medvedki sladkosnedki*.

Sonček boža tačice
naše bele mačice.
O, da je lenuška,
to pa ni resnica –
ona je predica.
Kadar naigra se,
za kolovrat sede,
zameži in prede.

(*Sonček boža tačice*, v: *Medvedki sladkosnedki*, 2026)

Podobno je pri iskanju rim in pesemskih oblik, ki so zelo raznolike. Ena takšnih je *Škrat Dobrošin*.

Majhen škrat je Dobrošin,
ali velik bogatin:
skrinjo zlatnikov ima,
skrbno čuva jih doma;
a če prideš in ga prosiš,
jih dobiš, da komaj nosiš.

(*Škrat Dobrošin*, v: *Medvedki sladkosnedki*, 2026)

Fabulativnost ali zgodbenost poezije je lahko izkazana skozi pesnikovo pripoved ali pa jo mora otrok ob branju pesmi dopolniti sam (Kordigel Aberšek, 2008). Krnac ugotavlja, da se v Kosovelovi otroški poeziji pojavi izjemoma – kot dogodek iz preprostega življenja in preprostega človeka, kot je npr. v pesmih *Naš prašiček* in *Sultanček na vlaku*.

Včeraj smo prašička prali:
eden vlival z zalivačo,
drugi pral ga je s krtačo.
Nekaj časa je poslušno
in potrpežljivo krulil,
a potem nam je utekel
in se na dvorišče vrgel –
bolj umazan kakor prej.

(*Naš prašiček*, v: *Medvedki sladkosnedki*, 2026)

Interes za ekspresivne pesniške besede in pesniško igro se v Kosovelovi otroški poeziji odraža v obliki dialogov, vprašanj in odgovorov ter v ponavljanju besednih zvez. To se npr. najde v pesmih *Medvedi in medvedki*, *Otrok s sončnico*, *Kje?*, *Burja*, *Škrat Dobrošin*.

Kakšni so medvedki, očka,
so res sladkosnedi?
No, povejte, dragi očka,
kakšni so medvedi?

(*Medvedi in medvedki*, odlomek, v: *Medvedki sladkosnedki*, 2026)

Najpomembneje pa je razvijanje in ohranjanje interesa za poezijo.

Predlagane dejavnosti za literarno doživetje

(prirejeno po Fridey, M. J., 2026)

Da bi učenci in učenke intenzivneje, občutneje in lažje doživeli branje pesmi, predlagamo odhod iz učilnic in branje poezije v naravi. Namen tega je, da bi lahko opazovali sonce, veter, travo, ptice, rože, večer, škržate, roso ipd. in iz lastne izkušnje razvili oziroma prepoznali občutja ter lažje odgovarjali na vprašanja. Npr.:

- Kako doživljam ta svet?
- Je miren ali nemiren?
- Je vesel ali žalosten?
- Kako bi ta občutek pokazal z gibom, besedo, barvo ali s črto?

S tem bi se bolj osredotočili na zaznavanje čustev, vtisov, opazanj in idej za kasnejše razumevanje in poustvarjanje Kosovelovih (liričnih) pesmi.

Z učenci/učenkami si poiščimo prostor v naravi, ki ponuja dovolj priložnosti za opazovanje. Postopoma jih vodimo na način, da jih usmerjamo najprej na vidne, nato pa še na slušne in čutne zaznave. Dajmo jim dovolj časa za zapisovanje/risanje opazanj. Npr.:

Kaj lahko vidiš? Kako je to videti?
Kaj lahko slišiš? Kakšen je ta zvok?
Kaj lahko čutiš? Kakšen je ta občutek?

Učenci/učenke opazujejo neposredni svet okoli sebe – drevesa, vodo, oblake, travo ...

Opazovane stvari si zapišejo/narišejo kot primerjave. Npr.:

- Drevo je videti kot razkuštrani velikan.
- Oblaki so plavajoče sladkorne pene.
- Veter poje otroku tiho uspavanko.
- Trava ima plesno predstavo.

Na tak način učenci/učenke razumejo poosebitve in razvijajo recepcijo za zaznavanje, razumevanje in vrednotenje pesemskih slik.

Kasneje v razredu skupaj z učenci/učenkami beremo njihove zapise, se pogovarjamo in s tem razvijamo govorne figurativne jezikovne spretnosti. Dotaknemo se tudi metafor kot besednih slik, ko z besedami pokažemo nekaj drugače, kot je v resnici, da si to lepše in močnejše predstavljamo. Pri mlajših učencih/učenkah je sicer težko pričakovati njihovo poglobljeno razumevanje, vseskozi pa se o konceptu metafor pogovarjamo na konkretnih primerih in zapisih.

Če bo učenec/učenka iz zapisov uspel/-a poustvariti krajšo pesem, bo to velik in pomemben uspeh. Lahko pa se zgodi, da učenci/učenke oblikujejo iz zapisov tudi pesem – sliko, kar pa je že nova zgodba, ki ni zelo daleč od Kosovelovega konstruktivističnega izražanja.

IDEJE ZA AKTIVNOSTI V RAZREDU (po korakih)

PRED BRANJEM – PRIPRAVA NA DEJAVNOSTI IN PREDSTAVITEV KNJIGE

Učencem/učenkam naj bo omogočen dostop do pesniških zbirk Srečka Kosovela, da jih lahko po želji listajo, si jih ogledujejo in prosto raziskujejo.

Kosovelove pesmi obravnavajo različne tematike – veliko jih govori o lepoti narave, kar odpira izhodišče za pogovor o naravi in pripovedovanje o tem, kaj je učencem/učenkam najlepše, kadar so v naravi, ter o njihovih občutjih, ki jih ob tem doživljajo.

Učenci/učenke ob prvem stiku s knjigo najprej opazijo naslovnico – spodbudimo jih, da razmišljajo, kaj nam sporočata naslov in ilustracija na prvi strani.

PRIMER DEJAVNOSTI OB KNJIGI *MOJ SONČNI DAN*

Učenci na list papirja zapišejo *Moj sončni dan* in narišejo naslovnico k temu naslovu. Razmislijo, kakšen bi bil njihov popolni sončni dan. Kaj bi počeli? S kom vse bi se igrali? Svoje izdelke nato predstavijo in primerjajo s sošolci/sošolkami. Po predstavitvah svoje izdelke primerjajo še z naslovnico knjige *Moj sončni dan* Srečka Kosovela. Na svoj izdelek lahko zapišejo deset besed, ki bi se lahko pojavile v notranjosti pesniške zbirke, sklepajoč na naslovnico. Ko se seznanijo z vsebino, lahko besede, ki so nastopile v knjigi, obkrožijo.

MED BRANJEM – OBRAVNAVA PESNIŠKE ZBIRKE

Zaporedje obravnave posameznih pesmi prilagodimo željam, interesom in občutkom mladih bralcev/bralk.

Učitelj/učiteljica naj bo s svojim branjem zgled – pesmi naj bodo prebrane interpretativno. Učenci/učenke naj jim prisluhnejo brez predhodnega razčlenjevanja. Po branju naj imajo možnost povedati, kaj jim je ostalo v spominu oz. kakšno razpoloženje je v njih pesem vzbudila.

Učiteljem/učiteljicam so lahko v pomoč naslednja vprašanja. Npr.:

- Kaj si si predstavljal/-a med poslušanjem?
- Katera beseda ali podoba ti je najbolj ostala v spominu?
- Kako si se počutil/-a ob pesmi (npr.: žalostno/veselo/vznemirjeno/jezno ...)?
- Kateri del pesmi ti je bil najbolj všeč? Zakaj?
- Kakšno barvo, zvok ali gib bi pripisal/-a tej pesmi? (npr.: Dotakni se barve, ki najbolje opiše pesem, ki si jo slišal/-a.; Z gibom opiši pesem.)

Kosovelova poezija je za učence/učenke zanimiva tudi zaradi nenavadnih izrazov, starinskih besed in slikovitih besednih zvez. Pomen neznanih besed naj najprej poskušajo ugotoviti iz sobesedila/ilustracij/lastnih izkušenj. Kasneje jih lahko spodbudimo tudi k uporabi oz. vključitvi IKT-ja v pouk – učenci/učenke lahko npr. s pomočjo spletnega portala *Franček* (<https://www.xn--franek-l2a.si/>) (po)iščejo razlage neznanih (starinskih) besed.

PO BRANJU

Določene Kosovelove pesmi so primerne za kratko dramatizacijo – učenci/učenke lahko pesem uprizorijo z lutkami, s papirnatimi figurami, s preprostimi rekviziti ali z gibanjem. Pri tem si lahko npr.: razdelijo vloge, določijo način govora posameznega lika, dodajajo zvoke ali ustvarijo gibalno spremljavo (npr.: pri pesmi *Burja*), pesem lahko predstavijo drugim učencem/učenkam.

Poustvarjalne naloge naj bodo raznolike, da lahko učenci/učenke sami izberejo način izražanja, ki jim je najbližji. Npr.:

- Ilustriraj pesem (npr.: pesem *Danuška*) in vključi čim več podrobnosti, ki so navedene v pesmi.
- Nariši ali dopolni pesem (npr. pesem *Kje?*). Npr.: *Kje je _____ kuža _____? Že spet premamila ga luža.*
- Spremeni eno besedo v pesmi in opazuj, kaj se spremeni (npr.: pesem *Dete na travi*). Npr.: *Ko je sonce posijalo, se je dete **zajokalo**.*
- Napiši nadaljevanje pesmi.
- Pesem predstavi z gibanjem (npr.: pesem *Otrok s sončnico*).

- Po pesmi izdelaj strip (npr.: pesem *Kje?*).
- Izberi glasbo ali zvoke, s katerimi bi lahko spremljal/-a pesem (npr. pesem *Burja*).
- Pesem preberi na več različnih načinov (npr.: hitro : počasi; z visokim : nizkim glasom; glasno : tiho; veselo : žalostno) in razmisli, kako se je pesem spremenila.
- Pesem deklamiraj v razredu/na literarnem večeru.
- Izmisli in zapiši kratke zgodbe. (Npr.: pesem *Sredi dvorišča* – »In potem gre na pot ...«
Na kakšno pot? Kaj vse vidi na svoji poti? Koga vse sreča? Se pot kdaj konča? Nariši zemljevid poti z vsemi postanki.)

Poleg navedenih priporočil in dodatne literature naj tekmovalci in tekmovalke ter mentorji in mentorice pri pripravi na tekmovanje Cankarjevo priznanje upoštevajo tudi *Skupna izhodišča in glavne poudarke priprave na tekmovanje v znanju slovenščine za Cankarjevo priznanje 2026/2027*.

Viri in literatura

- Kosovel, S. (1974). *Sonce ima krono: pesmi in proza*. Mladinska knjiga.
- Kosovel, S. (1981). *Naša bela mačica*. Mladinska knjiga.
- Kosovel, S. (1982). *Otrok s sončnico*. Mohorjeva družba.
- Kosovel, S. (1998). *Medvedki sladkosnedki [zvočna kaseta]*. Mladinska knjiga.
- Kosovel, S. (1999). *Deček in sonce*. Novi Matajur.
- Kosovel, S. (2004). *Zlati zvončki*. Karantanija.
- Kosovel, S. (2012). *Moj sončni dan* (1. izd.). Mladinska knjiga.
- Kosovel, S. (2026). *Medvedki sladkosnedki* (7. ponatis, str. 24). Mladinska knjiga.
- Krmac, N. (2011). *Stališča učiteljev do poezije Srečka Kosovela*. Diplomsko delo. Koper UP PEF.
- Petrič Gombač, M. V Pokrajinskem arhivu predstavili otroško poezijo Srečka Kosovela: »O, Srečko, v redovalnici pa same enke!« (8. 6. 2026). *Primorske novice*. <https://primorske.si/kultura/v-pokrajinskem-arhivu-predstavili-otrosko-poezijo-srecka-kosovela-o-srecko-v-redovalnici-pa-same-enke/>
- *Ples za medvede in medvedke*. (2015). Mladinska knjiga.
- Solce, N. (2017). *Nesem sončnico na rami [uglasbene Kosovelove otroške pesmi]*. Matita.
- V poezijo ujet Kosovelom mali VELIKI svet (9. 6. 2026). UP PeF. <https://www.pef.upr.si/sl/novice/2026060909494872/v-poezijo-ujet-kosovelov-mali-veliki-svet>